U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **R. S.,** zastoupený Mgr. Radimem Struminským, advokátem se sídlem Svornosti 86/2, Havířov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 2015, č. j. 62 Az 3/2015 – 55,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci Mgr. Radimu Struminskému, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování žalobce a náhrada hotových výdajů ve výši 9106 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 24. 6. 2015, č. j. OAM-279/ZA-ZA14-P17-2015, žalovaný žalobci neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v relevantním znění (dále jen „zákon o azylu“).

Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, která byla rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 2015, č. j. 62 Az 3/2015 – 55, zamítnuta.

Krajský soud zrekapituloval obsah správního spisu, dle něhož žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany dne 23. 3. 2015. V žádosti žalobce uvedl, že z Ukrajiny odjel dne 13. 2. 2015, neboť mu po Novém roce na jeho soukromý telefon v reakci na jeho politické názory začali volat neznámí lidé, kteří mu vyhrožovali, ať „zavře hubu nebo mu ji zavřou navždy sami“. Nějací lidé přišli jemu a jeho rodině vyhrožovat až domů. Jeho manželce bylo řečeno, že jej najde mrtvého, anebo že „zmizí“. Žalobce ani nikdo z

jeho rodiny nebyl členem politické strany a na území České republiky se zdržuje jeho sestra s manželem. Při pohovoru uvedl, že Českou republiku v minulosti navštěvoval, neboť na její území hodlal rozšířit své podnikatelské aktivity. Ve Lvově má rodinný podnik, v únoru 2015 byl propuštěn, resp. byl přinucen dát výpověď ze školy, kde byl zaměstnán jako tělocvikář, neboť o svých politických názorech hovořil se studenty. Důvod svého pronásledování vidí ve zveřejňování politických názorů, které si podle jeho názoru musel přečíst někdo z bezpečnostních orgánů, jemuž se nelíbily. Žalobce tvrdil, že podal oznámení na policii v Sychivském rajonu města Lvov, ale policie na jeho oznámení nereagovala. Na další orgány se již neobracel. Jinak neměl s ukrajinskými orgány žádné problémy. Při seznámení se s podklady rozhodnutí žalobce rovněž uvedl, že jeden jeho známý, který se vydal jako dobrovolník pomoci obyvatelům na východě Ukrajiny, byl zadržen ruskými ozbrojenci, kteří mu vzali auto. Takových případů je mnoho, přičemž obyvatelé východu Ukrajiny dostávají dezinformace o obyvatelích západu Ukrajiny v tom smyslu, že jsou fašisté, nepřátelé a banderovci. Na východě Ukrajiny byly uzavřeny informační kanály a v blízkosti bydliště žalobce byly založeny dva požáry aut. Účelem těchto incidentů je zastrašení místního obyvatelstva. Žalobce rovněž krajskému soudu předložil „výtahy“ ze svých internetových stránek, na nichž se vyjadřuje k různým politickým problémům. Dále žalobce v řízení před krajským soudem uvedl, že opakovaně nezískal povolení k dlouhodobému pobytu v ČR a v současné době již v ČR nepodniká. Obává se, že na Ukrajině, kde již musel podnikání ukončit, se nebude moci vrátit do školství.

Krajský soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel namítal, že krajský soud se nedostatečně vypořádal s důkazy, které předkládal a z nichž je podle jeho názoru zřejmé, že na Ukrajině vyvíjel politickou aktivitu, která spočívala v šíření protivládních myšlenek a názorů upozorňujících na korupci a ilegální činnost prorusky orientované vlády. Tyto názory šířil mezi svými kamarády, známými, ve škole, kde byl učitelem, publikoval je na internetu v rámci sociálních sítí a účastnil se protestních akcí ve Lvově a v Kyjevě na Majdanu; těmto akcím poskytoval také finanční a materiální pomoc. Krajský soud nesprávně dovodil, že stěžovatel vyvíjel politickou aktivitu pouze v rámci sociálních sítí. V časové a věcné návaznosti na tyto aktivity začaly stěžovateli volat neznámé osoby, které požadovaly, aby zanechal veřejného prezentování svých protivládních názorů. Jelikož stěžovatel těchto aktivit nezanechal, bylo mu vyhrožováno i smrtí. Nezůstalo přitom jen u nepřímého kontaktu, neznámé osoby se jej snažily vydírat také přes jeho manželku, která se odůvodněně začala obávat o život členů jejich rodiny. Stěžovatel opětovně uvedl, že pro svou politickou aktivitu byl nucen podat výpověď ze zaměstnání. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57 (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), stěžovatel uvedl, že není jeho povinností jako žadatele o mezinárodní ochranu, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí.

Dále stěžovatel krajskému soudu vytkl, že nevzal v potaz časovou a věcnou souvislost mezi projevovanými protivládními projevy stěžovatele a pronásledováním (vydíráním) neznámými osobami, z níž lze dovodit, že byl na Ukrajině pronásledován pro své protivládní názory a zároveň lze na základě této souvislosti usoudit, že uvedené neznámé osoby jsou spojeny s vládními orgány, neboť jeho názory byly zaměřeny výlučně proti ukrajinskému vládnímu režimu. Stěžovatel tedy byl z důvodu uvedeného pronásledování nucen opustit Ukrajinu a má důvodnou obavu, že po návratu by byl i nadále pronásledován těmito neznámými osobami (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 – 57).

Stěžovatel nesouhlasí s názorem krajského soudu, že v případě pronásledování nestátními subjekty musí nutně existovat jejich spojení s veřejnou mocí, ale stačí, že stát (případně další v zákoně o azylu uvedené subjekty) není schopen zajistit ochranu před jednáním nestátních subjektů. Zákon o azylu je zapotřebí vykládat v souladu s kvalifikační směrnicí (k rozhodné kvalifikační směrnici viz níže – pozn. NSS), která se přiklání k tzv. „lidsko-právnímu“ pojetí pronásledování. Nadto se podle čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice má zpravidla za to, že ochrana je poskytována, jestliže stát nebo strany či organizace, včetně mezinárodních organizací, které ovládají stát nebo podstatnou část území státu, učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. 1 Azs 86/2008). Přestože stěžovatel podal trestní oznámení na policii ve Lvově z důvodu vydírání a pronásledování neznámými osobami, policejní orgány neučinily žádné kroky k zajištění jeho ochrany a odmítly se danou věcí zabývat. Při hodnocení důkazů je přitom nutné vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Podle stěžovatele je zřejmé, že na Ukrajině jsou základní lidská práva značně potlačována a s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, uvedl, že v řízení před krajským soudem bylo věrohodným způsobem prokázáno jeho pronásledování a vydírání, přičemž pronásledující osoby byly propojeny s veřejnou mocí. I kdyby tomu tak nebylo, ukrajinský stát mu nebyl pro jeho politické názory schopen poskytnout ochranu. Na Ukrajině je značná nedůvěra k policejním orgánům, u nichž je patrná neochota k řešení stížností a oznámení občanů. Stěžovatel se snažil své problémy řešit, neboť poté, co jej na Ukrajině začaly telefonicky vydírat neznámé osoby, odjel do Polska, kde se snažil nalézt nové obchodní partnery pro své podnikání, a zároveň doufal, že po jeho návratu předmětné telefonáty ustanou. To se však nestalo, telefonáty se naopak stále stupňovaly. Navíc uvedené neznámé osoby disponovaly velkým množstvím informací o stěžovateli a o jeho nejbližších příbuzných, což vzbuzovalo důvodnou obavu stěžovatele o zdraví a život jeho a jemu blízkých osob. Stěžovatel ani nemohl změnit bydliště v rámci Ukrajiny; nijak by to jeho situaci nevyřešilo.

Na závěr stěžovatel s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011 – 49, uvedl, že se netajil tím, že se snažil svůj pobyt na území České republiky uvést do souladu s právními předpisy získáním podnikatelského víza. V České republice podniká prostřednictvím společností Prospero Vivo Company s.r.o. a Sokil Trans Euro Logistic s.r.o. Se svou manželkou a synem bydlí v podnájmu v Odrách, kde také jejich nezl. syn A. navštěvuje základní školu.

Z uvedených důvodů je stěžovatel přesvědčen, že mu měla být udělena ochrana podle § 12 nebo § 14 zákona o azylu a navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu.

Žalovaný odkázal na vyjádření k žalobě a uvedl, že trvá na správnosti svého rozhodnutí, a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

Nejvyšší správní soud neshledává v kasační stížnosti relevantní argumenty svědčící pro její přijatelnost.

Povinností žalovaného je žádost o udělení mezinárodní ochrany posoudit na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, z hlediska všech zákonných forem mezinárodní ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 - 107, publikované pod č. 2289/2011 Sb. NSS). V daném případě tak žalovaný učinil a dospěl k závěru, že tvrzení uváděná stěžovatelem ani skutečnosti, které vyšly v průběhu řízení najevo, neodůvodňují udělení některé z forem mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona o azylu.

Namítal-li stěžovatel, že se netajil tím, že se snažil svůj pobyt na území České republiky uvést do souladu s právními předpisy získáním podnikatelského víza, lze odkázat na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011 – 49, z něhož plyne, že skutečnost, že žadatele vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany také „snaha o legalizaci pobytu na území ČR“, nepostačuje sama o sobě k zamítnutí této žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu, či k neudělení mezinárodní ochrany podle § 12 až § 14a téhož zákona, neboť tato skutečnost ještě nevylučuje, že žadatel opustil zemi původu a chce se usídlit v ČR právě proto, že má odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu z azylově relevantních důvodů nebo že by v případě navrácení do této země čelil skutečnému nebezpečí vážné újmy zakládajícímu nárok na doplňkovou ochranu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že v projednávané věci nebyla žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 zákona o azylu a skutečnost, že se stěžovatel již dříve pokoušel získat pobytové oprávnění na území České republiky, nebyla důvodem neudělení mezinárodní ochrany. Žalovaný žádost stěžovatele v souladu s názorem vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011 – 49, přezkoumal ze všech důvodů uvedených v § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu a s těmito se také vypořádal.

Stěžovatel dále namítá, že v jeho případě mělo být postupováno podle § 12, resp. § 14, zákona o azylu. Neudělení ostatních forem mezinárodní ochrany stěžovatel nezpochybňuje.

Stěžovatel krajskému soudu zejména vytýká, že se nedostatečně vypořádal s důkazy, které uváděl v řízení před žalovaným a krajským soudem. Krajský soud nevzal v úvahu časovou a věcnou souvislost mezi projevovanými protivládními projevy stěžovatele a pronásledováním a vydíráním neznámými osobami, z čehož stěžovatel dovozuje, že uvedené neznámé osoby byly spojeny s vládními orgány.

Nejvyšší správní soud ovšem konstatuje, že krajský soud podrobně rekapituloval obsah správního spisu a stěžovatel v žalobě nenavrhoval nové důkazy, s nimiž by se měl krajský soud vypořádat. Posléze v průběhu řízení před krajským soudem, jak plyne z protokolu o jednání ze dne 9. 12. 2015, stěžovatel předložil své podání adresované policejním orgánům Ukrajiny, fotokopie internetových stránek dokumentujících situaci na Ukrajině a postihy osob, jakož i „výtahy“ ze svého facebooku. Na těchto listinách byla pod jménem stěžovatele uvedena kritika Putina, komentář stěžovatele k zadrženému ukrajinskému politikovi, článek novináře kritizující současný stav Ukrajiny ze dne 7. 9. 2015 (článek stěžovatel stáhl a potvrdil na svých stránkách), jakož i odkaz na video, v němž jsou rovněž prezentovány různé politické názory. Dále stěžovatel předložil krajskému soudu podání, s nímž se měl údajně obrátit na policii v místě bydliště a ve kterém uvedl, že má anonymní telefonáty a žádá, aby jeho žádost byla přijata. Na tomto podání není žádné podací razítko. Dále byl předložen fotosnímek z telefonu, z něhož je zjevné, že stěžovateli někdo dne „25. 5.“ telefonoval. Stěžovatel rovněž předložil novinové články, jejichž obsahem jsou projevy k situaci na Majdanu, popř. k výbuchu v budově, kde bylo středisko charity. Stěžovatel ovšem u jednání krajského soudu uvedl, že v listinách, které předložil krajskému soudu, nejsou články, které se týkají přímo jeho osoby; má ovšem za to, že způsobem popsaným v těchto článcích by se s ním v případě návratu jednalo.

Stěžovatel ovšem v kasační stížnosti nekonkretizoval, jaké konkrétní důkazy nebyly krajským soudem dostatečně vypořádány, resp. nebyly provedeny a v čem konkrétně jsou jeho skutková zjištění nesprávná či neúplná. V této souvislosti není důvodná ani námitka stěžovatele, že krajský soud nesprávně dovodil, že stěžovatel vyvíjel politickou aktivitu pouze v rámci sociálních sítí. Krajský soud v tomto směru pouze v souladu s obsahem žaloby konstatoval, že jako nosný důvod opuštění vlasti stěžovatel uvedl ohrožení své osoby a rodiny z důvodu prezentace názorů na politickou situaci na Ukrajině na sociálních sítích. Je přitom nutné zdůraznit, že krajský soud nijak nezpochybňoval, že stěžovatel svou aktivitou uplatňoval svá politická práva a svobody. Ani Nejvyšší správní soud nemá pochyb o tom, že vyjadřování názorů na internetu (resp. pokojná účast na shromážděních) spadá pod politická práva vymezená Listinou základních práv a svobod. Krajský soud ovšem dále vysvětlil, z jakých důvodů se ztotožňuje se žalovaným v závěru, že stěžovatel neuvedl skutečnosti, z nichž by bylo možno dovodit jeho azylově relevantní pronásledování.

K námitkám stěžovatele, které se týkají jeho údajného pronásledování nestátními subjekty, lze dále uvést, že Nejvyšší správní soud již několikrát judikoval, že není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí, pokud jiné důkazní prostředky nemá k dispozici a nemá ani možnost si je obstarat. Je v takovém případě naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57, ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 – 89).

V souvislosti s uvedenou námitkou Nejvyšší správní soud nejprve podotýká k odkazu stěžovatele na kvalifikační směrnici, že pro posuzovaný případ je relevantní nová kvalifikační směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“).

V souvislosti s vypořádáním námitek stěžovatele lze odkázat na čl. 4 odst. 1 kvalifikační směrnice, podle něhož členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem. Podle odst. 2 téhož článku náležitosti uvedené v odstavci 1 zahrnují prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl, cestovní trasy, cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu.

Kvalifikační směrnice dále v čl. 7 odst. 2 uvádí, že ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou musí být účinná a nesmí být pouze dočasná. Má se zpravidla za to, že taková ochrana je poskytována, jestliže subjekty uvedené v odst. 1 písm. a) a b) [pozn. NSS

– subjekt, který je uveden pod písm. a) je stát] učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup. Věta druhá tohoto ustanovení je ovšem téměř totožná se zněním čl. 7 odst. 2 předcházející směrnice Rady 2004/83/ES, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „předcházející kvalifikační směrnice“), proto jsou dále uvedené judikaturní závěry aplikovatelné také na nyní posuzovaný případ.

K námitkám stěžovatele, které se týkají údajného pronásledování nestátními subjekty, je také možné uvést, že samozřejmě nelze vyloučit ani možnost pronásledování z důvodu, že původci pronásledování mají být nestátní subjekty („soukromé osoby“). Podle § 2 odst. 9 zákona o azylu původci pronásledování (resp. vážné újmy z hlediska doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu) nemusí být nutně jen státní či kvazistátní subjekty, ale i nestátní subjekty (k tomu viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, publikovaný pod č. 1749/2009 Sb. NSS, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62, ze dne 11. 2. 2010, č. j. 5 Azs 55/2009 – 132). Existence pronásledování ze strany těchto osob pak může být relevantní, pokud stát (země původu žadatele o mezinárodní ochranu) není schopen nebo ochoten zajistit před takovým jednáním odpovídajícím způsobem ochranu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014 – 44).

K možnosti domoci se ochrany u příslušných orgánů se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62, v němž posuzoval pronásledování nestátními subjekty ve vztahu k doplňkové ochraně dle § 14a zákona o azylu a přitom se zabýval i výkladem zákona o azylu v souladu s předcházející kvalifikační směrnicí. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl: *„V případě, kdy je původcem vážné újmy čistě nestátní subjekt, se žadatel o mezinárodní ochranu nemusí vždy obrátit na poskytovatele ochrany zakotvené v čl. 7 odst. 1 kvalifikační směrnice. Pokud je zjevné, že orgány v zemi původu nejsou schopny či ochotny poskytnout účinnou ochranu před vážnou újmou způsobenou nestátními subjekty, nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány obracel.“*

Podle § 12 zákona o azylu se cizinci udělí azyl, je-li a) pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování (mimo jiné) pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008 – 119, vyplývá, že nárok na udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu vzniká osobě, která kumulativně splňuje následující kritéria: (1) musí se nacházet mimo zemi svého původu (tato podmínka není explicitně v zákoně o azylu stanovena, neboť se presumuje z povahy věci); (2) musí mít odůvodněný strach z hrozící újmy; (3) jí hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování; (4) ochrana v zemi původu selhala; (5) musí být pronásledována z azylově relevantních důvodů; a (6) nesmí se na ni vztahovat vylučující klauzule (viz § 15 zákona o azylu). Obdobné podmínky platí v případě § 12 písm. a) zákona o azylu, jen s tím rozdílem, že toto ustanovení speciálně cílí na jediný důvod pronásledování, který se do určité míry překrývá (ovšem neshoduje) s jedním z důvodů pronásledování dle § 12 písm.

b) zákona o azylu (na základě zastávání určitých politických názorů) zahrnutých v podmínce (5), a na skutečnost již uskutečněného (prožitého) pronásledování, o kterou se zpravidla objektivně opírá též odůvodněný strach z dalšího pronásledování v případě návratu ve smyslu podmínky (2) (viz čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice).

Posouzení otázek, zda stěžovatel byl v zemi svého původu pronásledován, a to popř. i nestátními subjekty, a zda mu orgány země jeho původu byly schopny a ochotny zajistit ochranu před tímto pronásledováním, je ovšem především závislé na prokázání existence takového pronásledování alespoň věrohodnou výpovědí stěžovatele. Tvrzení stěžovatele o jeho pronásledování nebyla ovšem žalovaným a krajským soud shledána věrohodná.

S uvedenou námitkou údajného pronásledování stěžovatele nestátními subjekty se žalovaný v napadeném rozhodnutí zabýval z pohledu § 12 písm. a) i písm. b) zákona o azylu. Dovodil, že vyjadřování stěžovatele ve škole, kde byl jako učitel tělocviku zaměstnán, k politické situaci na Ukrajině je možné považovat za uplatňování politických práv a svobod, ale je třeba rovněž vzít v úvahu, kdy a za jakých okolností k němu došlo. Projevování jakýchkoli politických názorů není vždy ze stran vedení škol, jako politicky neutrální půdy, schvalováno. V této souvislosti stěžovatel navíc uvedl, že výpověď podal sám, netvrdil, že by se nějak pokoušel „propuštění“ bránit nebo si následně najít zaměstnání ve svém oboru v jiné škole ve své vlasti. Místo toho se stěžovatel začal věnovat podnikání, a to nejen na Ukrajině, ale i mimo ni, včetně České republiky. Nelze proto podle žalovaného jednoznačně dospět k závěru, že stěžovatel o zaměstnání přišel v důsledku vyjadřování svých politických názorů a uvedené mu současně znemožnilo jiné pracovní uplatnění na Ukrajině.

S těmito závěry se krajský soud ztotožnil a dále ve vztahu k údajnému pronásledování stěžovatele a jeho rodiny neznámými osobami shodně se žalovaným konstatoval, že pouze ze stěžovatelova popisu neznámých osob (údajně mělo jít o starší muže v oblecích, atletické postavy; podle názoru stěžovatele podobné typy vysílá ukrajinská vláda) nelze bez dalšího učinit závěr o jakémkoli napojení na veřejnou moc. Sám stěžovatel přitom uvedl, že se státními orgány na Ukrajině neměl nikdy žádné potíže, z vlasti bez problémů vycestoval v únoru 2015 a během pobytu v Polsku navázal kontakt se zastupitelským úřadem Ukrajiny, kde byla ověřována jeho totožnost za účelem zajištění povolení k vycestování také pro jeho syna. Tato skutečnost rovněž dle názoru krajského soudu nesvědčí o perzekuci stěžovatele.

V této souvislosti je také vhodné uvést, že není důvodná námitka stěžovatele, že krajský soud mylně vycházel z názoru, že v případě pronásledování nestátními subjekty musí být dáno (a prokázáno) jejich spojení s mocí veřejnou. Z odůvodnění napadeného rozsudku je zjevné, že krajský soud pouze v souladu s konstantní judikaturou správních soudů poukázal na to, že původcem pronásledování mohou být i nestátní subjekty, a to za předpokladu, že veřejná moc ovládající území není schopna či ochotna zajistit ochranu před pronásledováním.

Nejvyšší správní soud s uvedenými závěry žalovaného a krajského soudu souhlasí a dále konstatuje, že nepovažuje tvrzení stěžovatele o pronásledování jeho a jeho rodiny za věrohodná také s ohledem na níže uvedené skutečnosti. Stěžovatel v žádosti o mezinárodní

ochranu ze dne 23. 3. 2015 a v rámci pohovoru k uvedené žádosti téhož dne uvedl, že politicky aktivní byl již za vlády prezidenta Janukoviče, v době událostí na Majdanu se těchto protestních akcí účastnil a jejich sympatizanty podporoval rovněž finančně a materiálně. Sám pak tvrdil, že uvedená činnost neměla za následek žádné problémy, a to ani se státními orgány. V pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany stěžovatel jako příčinu, pro kterou byl údajně pronásledován, uvedl své názory proti současné (tzv. Porošenkově) vládě, neboť v době, kdy se účastnil v listopadu 2013 demonstrací, ještě netušil, že se k moci dostane *„krvelačná vláda, počínaje prezidentem Porošenkem"*. Stěžovatel tehdy uvedl, že došlo k obrovské tragédii, neboť na Ukrajině vypukla bratrovražedná válka a došlo k anexi Krymu, přičemž během vlády prezidenta Porošenka byla neoficiálně zakázána svoboda slova a vyjadřování odlišných názorů, z dřívějšího bratrského ruského národa se stali jejich nepřátelé a agresoři. Podle názoru stěžovatele vláda prezidenta Porošenka a oligarchové Ukrajiny tuto válku podporují a financují, přičemž na toho, kdo postupuje jinak a odmítá se *„účastnit toho všeho"*, čeká dlouholeté vězení.

Oproti tomu ovšem v kasační stížnosti stěžovatel tvrdí, že měl být údajně pronásledován pro své protiruské postoje, což je ovšem v rozporu s předcházejícími tvrzeními stěžovatele. Nejvyšší správní soud považuje dále za nutné poukázat rovněž na další rozpory v tvrzeních stěžovatele, které citelně zeslabují věrohodnost údajů jím uváděných, jak dovodil také žalovaný a krajský soud.

Jakkoli je situace na Ukrajině nepochybně velmi složitá, jeví se jako nepravděpodobné, že by stěžovatel byl skutečně v tomto případě azylově relevantním způsobem pronásledován za své politické názory. Své názory má stěžovatel na internetu zveřejňovat již cca od roku 2010, kdy byl nejdříve kritický vůči vládě prezidenta Janukoviče a následně se také od listopadu 2013 účastnil demonstrací. Po nástupu vlády prezidenta Porošenka začal stěžovatel kritizovat také tento režim, přičemž během druhé poloviny roku 2014 (tj. době předcházející údajným výhrůžkám) nepsal žádné obsáhlé články, své názory vyjadřoval jen v několika větách, spíše komentoval názory jiných autorů a na tyto články poukazoval, resp. okomentoval již publikované články.

Tvrdil-li ovšem stěžovatel v pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu, že kritika, pro kterou mu mělo být vyhrožováno, se týkala článku o nesplněných slibech prezidenta Porošenka, je jeho tvrzení poměrně nevěrohodné, neboť tento článek dle svých vlastních tvrzení napsal na facebook až v Polsku, tj. poté, co právě kvůli uvedeným výhrůžkám měl opustit svou vlast. Zcela nelogická je pak v této souvislosti jeho kasační námitka, že mu mělo být vyhrožováno pro jeho protiruské postoje. Věrohodnost tvrzení stěžovatele dále zeslabuje jím uváděný popis neznámých osob, které údajně měly jemu, resp. jeho manželce, vyhrožovat, neboť popis těchto osob je značně obecný a lze jej vztáhnout na značnou část mužské populace.

V této souvislosti je pro hodnocení věrohodnosti tvrzení stěžovatele o jeho údajném pronásledování na území Ukrajiny rovněž významné zohlednění okolností jeho podnikání. Stěžovatel uvedl, že již od roku 2004 vlastní půjčovnu sportovních potřeb. Ve Lvově mají také rodinný podnik, kde půjčují a prodávají svatební šaty, přičemž chtěli mít svůj podnik v České republice a rozšířit tak podnikání na území Evropské unie. V roce 2012 společně se svou sestrou, která v České republice žije asi od roku 2012, otevřel v Olomouci svatební salón. O jeho provoz se starala jeho sestra, neboť žila na území České

republiky. Stěžovatel si chtěl vyřídit podnikatelské vízum na dobu delší 90 dnů, ale dvakrát mu bylo zamítnuto. Svou vlast stěžovatel definitivně opustil dne 13. 2. 2015, kdy odjel do Polska za účelem podnikání (vyhledání potenciálních obchodních partnerů) a zůstal zde až do 19. 3. 2015. Od tohoto dne pobývá v České republice, která je jeho cílovým státem, chtěl by zde pokračovat v podnikání, s nímž začal v roce 2012 v Olomouci.

V této souvislosti již žalovaný poukázal na skutečnost, že výpověď z pracovního poměru podal sám stěžovatel, který byl původně zaměstnán jako učitel tělocviku, přičemž se ani nesnažil v tomto oboru získat jiné zaměstnání, ale oproti tomu vyvíjel snahu své dosavadní podnikání dále rozšiřovat. V této souvislosti se ovšem s ohledem na okolnosti podnikání stěžovatele nejeví věrohodné ani jeho tvrzení, že s manželkou nic neplánovali a neuvažovali o změně bydliště. Nevěrohodnost těchto tvrzení pak jen potvrzuje skutečnost, že stěžovatel přistoupil k podání žádosti o mezinárodní ochranu teprve poté, co byla jeho žádost o podnikatelské vízum dvakrát zamítnuta. V této souvislosti je třeba vzít rovněž v úvahu, že ačkoli stěžovatel na jedné straně tvrdí, že bylo vyhrožováno jemu a jeho rodině, nijak se toto pronásledování nedotklo jeho podnikání na Ukrajině, o němž při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany k otázce, jak obstarával své obchodní záležitosti na Ukrajině, uvedl, že pokud jde o jeho podnikání na Ukrajině v oblasti půjčování sportovního zboží, má své zaměstnance a svého zástupce, který se o vše stará. Jde o firmu, kterou provozuje již od roku 2004, je zaběhlá a nepotřebuje přísný dohled.

Pronásledování stěžovatele v zemi původu nenasvědčuje ani skutečnost, že o mezinárodní ochranu požádal teprve na území České republiky, přestože prvním státem, na který po svém odchodu pro údajné pronásledování z Ukrajiny odešel, bylo Polsko. Bylo by tedy jen logické, pokud skutečně měl stěžovatel důvodné obavy z pronásledování, aby požádal o mezinárodní ochranu již na polském území (srov. přiměřeně např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003, č. j. 5 Azs 17/2003 – 45, ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Azs 254/2005 – 53).

Závěry žalovaného a krajského soudu o neprokázání předmětného pronásledování mají oporu ve správním spise a tvrzeních samotného stěžovatele, který uváděl skutečnosti, které se často navzájem vylučují, popř. postrádají logiku nebo jsou v rozporu s aktuálními informacemi o zemi původu. Důvěryhodnost tvrzení stěžovatele také snižuje pouze velmi obecný popis okolností údajných výhrůžek, které vůči němu měly být údajně činěny, přičemž nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že stěžovatel měl být dle svého tvrzení uvedeným způsobem aktivní po dobu několika let vůči všem režimům, resp. vládám, které cca od roku 2010 na Ukrajině byly, přesto k výhrůžkám vůči jeho osobě mělo údajně jen shodou okolností dojít až v době, kdy hodlal podnikání své a své rodiny rozšířit i na území členských států Evropské unie. Vedle toho stojí zcela věrohodná a racionální tvrzení stěžovatele o jeho úmyslu již nejméně od roku 2012, kdy společně se svou sestrou začal provozovat v Olomouci svatební salón, rozšířit na území České republiky své podnikání. Tomuto úmyslu pak nasvědčují i další kroky, které následně činil, přičemž o poskytnutí mezinárodní ochrany požádal teprve poté, co mu byly zamítnuty dvě žádosti o podnikatelské vízum.

Stěžovatel dále tvrdí, že u ukrajinské policie učinil oznámení o svém údajném pronásledování, ale policie jeho podání odmítla vůbec převzít, přičemž toto podání bez podacího razítka předložil teprve krajskému soudu u jednání dne 9. 12. 2015. S ohledem na

popsanou nevěrohodnost údajů uváděných stěžovatelem o jeho pronásledování neznámými osobami ovšem nelze za této situace zohlednit ani jeho tvrzení o podání tohoto oznámení a jeho nepřevzetí policejními orgány. Posouzení, zda stěžovateli orgány země jeho původu byly schopny a ochotny zajistit ochranu před tvrzeným pronásledováním, může mít přitom relevanci pouze tehdy, bylo-li takové pronásledování prokázáno alespoň věrohodnou výpovědí (tvrzeními) žadatele o mezinárodní ochranu (stěžovatele). Tak tomu ovšem v nyní projednávané věci není.

Na základě uvedeného lze tedy shrnout, že závěry žalovaného a krajského soudu o neprokázání pronásledování stěžovatele v zemi jeho původu mají oporu ve spisovém materiálu a jsou rovněž v souladu s konstantní judikaturou správních soudů.

Pokud stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že mu měl být udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, je nutné uvést, že v řízení před krajským soudem stěžovatel neudělení humanitárního azylu nijak nenamítal, jde proto o námitku nepřípustnou (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Přesto pro úplnost poukazuje Nejvyšší správní soud na ustálenou judikaturu, podle níž na udělení humanitárního azylu není právní nárok. Posouzení možných důvodů pro udělení humanitárního azylu je otázkou správního uvážení, které soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, a ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 – 48). Míra volnosti žalovaného při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu je limitována především zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55).

Humanitární azyl lze udělit v případě hodném zvláštního zřetele a zpravidla nepřichází v úvahu tehdy, když tvrzení uvedená žadatelem o udělení mezinárodní ochrany je třeba zvažovat v rámci důvodů udělení azylu podle § 12 a § 13 zákona o azylu nebo důvodů udělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu. V již zmiňovaném rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, Nejvyšší správní soud uvedl: „*Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně* ‚nehumánní' *azyl neposkytnout.* [...] *Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.*“

Stěžovatel ovšem v žádosti o udělení mezinárodní ochrany ani v dalším průběhu správního řízení neuvedl žádné mimořádné okolnosti, které by mohly být důvodem pro možné udělení humanitárního azylu. V kasační stížnosti pak stěžovatel pouze v obecné rovině uvedl, že mu měla být udělena ochrana dle § 14 zákona o azylu.

Z rozhodnutí žalovaného přitom vyplývá, že se při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací stěžovatele a přihlédl k jeho věku a zdravotnímu stavu (strana 9 rozhodnutí žalovaného). Při zvažování, zda jsou v případě stěžovatele dány důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu, vycházel žalovaný ze zjištění, že stěžovatel je dospělou plně právně odpovědnou a práce schopnou osobou, která dle svého sdělení netrpí žádnými zdravotními potížemi. Žalovaný neshledal důvody pro udělení humanitárního azylu, jehož udělení se stěžovatel v řízení před žalovaným ani nijak výslovně nedomáhal. Žalovaný se tedy otázkou humanitárního azylu zabýval, přičemž Nejvyšší správní soud v jeho postupu neshledal zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

Žalovaný a krajský soud se tedy s veškerou relevantní argumentací stěžovatele zabývali, přičemž na odůvodnění rozsudku krajského soudu lze vztáhnout závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2012, č. j. 8 Afs 75/2005 – 130, publikovaném pod č. 1350/2007 Sb. NSS, dle něhož *„je-li rozhodnutí žalovaného důkladné, je z něho zřejmé, proč žalovaný nepovažoval právní argumentaci účastníka řízení za důvodnou a proč jeho odvolací námitky považoval za liché, mylné nebo vyvrácené, shodují-li se žalobní námitky s námitkami odvolacími a nedochází-li krajský soud k jiným závěrům, není praktické a ani časově úsporné zdlouhavě a týmiž nebo jinými slovy říkat totéž. Naopak je vhodné správné závěry si přisvojit se souhlasnou poznámkou“*.

S ohledem na uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho ustálená judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti a krajský soud se *prima facie* v napadeném rozsudku neodchyluje od výkladu předmětných ustanovení podaného v citovaných rozhodnutích. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádný jiný z výše vymezených důvodů pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., z nichž vyplývá, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

Nejvyšší správní soud ustanovil usnesením ze dne 5. 2. 2016, č. j. 5 Azs 11/2016 – 17, stěžovateli zástupce v osobě Mgr. Radima Struminského, advokáta. Zástupce vyčíslil požadovanou odměnu za právní zastupování ve výši 13 220,26 Kč, a to za následující úkony právní služby: převzetí a příprava zastoupení, studium spisu, doplnění kasační stížnosti a dále uplatnil náklady: polovina jízdného advokátní koncipientky a náhrada za promeškaný čas. Nejvyšší správní soud neuznal za samostatný úkon právní služby nahlížení a studium spisu, které advokát uplatňoval. Tuto činnost ustanoveného advokáta je třeba považovat za součást úkonu právní služby spočívajícího v převzetí a přípravě zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), nikoli za samostatný úkon právní služby, jenž by byl svou povahou nejbližší prostudování trestního spisu při skončení vyšetřování ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) ve spojení s § 11 odst. 3 citované vyhlášky (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2008, č. j. 5 Azs

33/2008 - 40). Nejvyšší správní soud zástupci stěžovatele přiznal odměnu za 2 úkony právní služby, a to za převzetí a přípravu zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu)] a písemné podání nebo návrh ve věci samé – sepsání kasační stížnosti [§ 11 písm. d) advokátního tarifu]. V souladu s ustanovením § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu činí odměna za každý z těchto úkonů 3100 Kč, tj. celkem 6200 Kč za dva úkony právní služby. Dále Nejvyšší správní soud přiznal zástupci stěžovatele náhradu hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč za jeden úkon právní služby, celkem tedy 600 Kč za 2 úkony právní služby. Nejvyšší správní soud rovněž přiznal zástupci stěžovatele cestovní výdaje ve výši 226 Kč (polovina jízdného za vlak, neboť advokátní koncipientka nahlížela ve stejný den do spisu v právní věci sp. zn. 6 Azs 9/2016) a náhradu za promeškaný čas ve smyslu § 14 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 500 Kč (vyčíslená polovina z celkového počtu 10 půl hodin, ze stejného důvodu jako výše) v souladu s vyčíslením uvedeným na č. l. 25 soudního spisu. Zástupce stěžovatele je plátcem DPH, proto byla přičtena i zástupcem požadovaná náhrada DPH ve výši 21%, tedy 1580 Kč. Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů tedy činí celkem 9106 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 20. října 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu